

Dette har ligget til Grund og ikke, hvad der har været Enighed om mellem Regjeringen og de to Afdelinger af Rigsdagen.

Vajer: Der er en lille Bemærkning, som jeg ønskede at gøre i Anledning af en Udtalelse af den ærede Krigsminister, da han havde Ordet. Jeg havde ventet, den var blevet optaget fra anden Side, men da det ikke er sket, mener jeg, det kunde være nyttigt at fremdrage den. Den høitærede Minister beklagede sig over, at ikke flere af Rigsdagens Medlemmer havde ledsaget ham paa en Udflugt til Fæstningsværkerne. Det er omtrent en Maaned siden, vi modtog en saadan Indbydelse, og saavidt jeg veed, var det kun $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{6}$ af Rigsdagens Medlemmer, som fulgte Indbydelsen. Det kunde synes underligt ikke at jige Tak, naar man faar en saadan Indbydelse, men jeg tror ikke, der behøves noget Svar i den Henseende. Jeg tror at alle, som ere Modstandere af Kjøbenhavns Befæstning, have følt, at de ved at modtage Gæstfrihed under saadanne Omstændigheder ligesom gjorde sig medskyldige i, hvad der er sket her. Jeg mener, det er rigtigt at fremdrage dette netop lige overfor et Valg, hvor Saadant kan komme frem, og gjøre opmærksom paa, at jeg har ikke lagt Mærke til det allermindste moralske Tryk, som der er sagt i Bladene, med Hensyn til at modtage eller ikke modtage Indbydelsen. Jeg tror, at det er en almindelig Følelse, som Modstandere af Kjøbenhavns Befæstning have havt; ellers kunde det jo være ganske interessant at se disse Fæstningsværker, men ikke under saadanne Omstændigheder med Krigsministeren som Vedsager. Naar der saa muligvis bliver sagt: hvor kunne de Herrer komme frem her — f. Ex. paa Valgtribunerne — og sige, at man vil have Kjøbenhavns Befæstning revet ned, saaledes som jeg f. Ex. staar ved, naar de ikke en Gang have set den eller have nogen Mening derom, saa vil jeg appellere til den ærede Krigsministers Sagtyndighed. Jeg bilder mig nemlig ind endnu at have en lille Rest af militær Sagtyndighed, eftersom jeg — det er rigtignok længe siden, for $\frac{1}{3}$ Aarhundrede siden — har havt Krigsministeren til Lærer netop i denne Bygning, i Artilleri, og dertil hører jo ogsaa Fortifikation; jeg mindes endogsaa den Gang, tror jeg, at

have leveret et Udkaft til et Fort i den Retning, og der tror jeg, at Ministeren vil indrømme, at egentlig Sagtyndighed med Hensyn til, hvorvidt et Fort er godt bygget, have kun Ingenieurofficererne, og nogen saadan findes ikke her. Med Hensyn til Spørgsmaalet, om Fortet ligger paa rette Sted, naar Opgaven er at forsvare Kjøbenhavn, kunne dels Generalstabsofficerer, dels Artilleriofficerer og i noget mindre Grad Infanteriofficerer have nogen Mening om; det er en ren Militærsagkundskab, som det kommer an paa, og som man skulde have for at kunne se, hvorvidt Kjøbenhavn er nogenlunde godt befæstet. Men det er jo aldeles ikke det, det dreier sig om her, thi her gjælder det, om Kjøbenhavn overhovedet skal befæstes, og der staa de militære Sagtyndige lige saa langt tilbage, som vi vilde staa tilbage, hvis vi kom ud og skulde bedømme Forterne fra et militært Standpunkt; thi det er jo først og fremmest de politiske og navnlig de udenrigspolitiske Forhold, det gjælder om. Naar en Krig udbrød mellem Stormagterne udenfor og indenfor Østersøen, vilde en befæstet Stilling af Kjøbenhavn gjøre, at Danmark snarere faar Værd som Forbundsfaelle for en af de krigsførende Magter og kunde netop drage os med ind i Krigen, og af den Grund, først og fremmest af den Grund ere vi Modstandere af Kjøbenhavns Befæstning; saa komme de finantzielle og andre Betragtninger først i anden Række. Naar den ærede Krigsminister derfor kaldte dette for en god Begyndelse, saa siger jeg, at det, som nu er bygget om Kjøbenhavn, det er værre end Intet; thi det er hverken det One eller Andet; bedre vilde naturligvis være en endnu stærkere Fæstning, men naar Modstanderne af Fæstningen overhovedet mene, at den alligevel skal rives ned, saa kan det paa ingen Maade kaldes nogen god Begyndelse. Jeg har aldeles ikke opgivet Haabet om, at Fæstningen en Gang skal rives ned; thi hvis det virkelig lykkes Danmark at komme ind i den rette Udenrigspolitik og holde sig udenfor enhver Krig mellem andre Magter, hvis det lykkes at faae en saadan Stilling anerkjendt af de andre Magter, saa vil der — ligesom ved andre Staters Neutralisering, f. Ex. Belgiens og Luxemburgs — fremkomme det Spørgsmaal: hvilke Fæstninger skulle rives ned, fordi de